

RÓZPORZĄDZENIE**Ministra Zdrowia Publicznego****w sprawie przewożenia i ekshumacji zwłok.**

Na zasadzie art. 2 zasadniczej ustawy sanitarnej z dnia 19/VII 1919 № 63 Dz. U. poz. 371 oraz art. 24 ustawy z dnia 25/7 1919 w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych lub innych chorób, występujących nagminnie, Dz. U. № 67 poz. 402 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych, Spraw Zagranicznych zarządzam co następuje:

Art. 1. Zwłoki osób zmarłych powinny być pochowane na najbliższym cmentarzu tej parafji lub gminy, gdzie śmierć nastąpiła; na przewiezenie zwłok celem pochowania ich w innem miejscu potrzebne jest pisemne zezwolenie właściwej władzy; jednak może być dokonane tylko w porze chłodnej (pomiędzy 16 października i 15 kwietnia). Gdyby zaszła potrzeba nadzwyczajna przewozu w porze ciepłej, zwłoki winny być specjalnie zabezpieczone (zastrzyknięcie do żył sublimatu, 3 trumny, wapno niegaszone w 2-ej trumnie).

Art. 2. Zezwolenie wydaje Starostwo zgodnie z wnioskiem lekarza powiatowego okręgu, w którego obrębie zwłoki się znajdują.
O udzieleniu pozwolenia należy równocześnie zawiadomić Starostwo gdzie zwłoki mają być pochowane.

Art. 3. Zwłoki osób zmarłych na ostre choroby zakaźne nie mogą być przewożone przed upływem roku od ich pochowania.

Art. 4. Zwłoki muszą być umieszczone w trumnie metalowej szczelnie zalutowanej w obecności lekarza powiatowego i wstawionej do skrzyni z drzewa twardego, dokładnie zamkniętej i opieczętowanej przez niego.

Lekarz powiatowy może nadto zarządzić w każdym poszczególnym przypadku specjalne środki ostrożności, jak balsamowanie, dezynfekcja zwłok i t. p.

Art. 5. Przewóz zwłok koleją normują specjalne przepisy kolejowe.

Art. 6. Po przyjeździe zwłok do stacji odbiorczej na cmentarz przeznaczenia, władza administracyjna w osobie delegowanego urzędnika lub funkcjonariusza policji stwierdza na miejscu całość pieczęci, odbiera pozwolenie i przestrzega, aby zwłoki bez otwierania trumien były bezzwłocznie pochowane.

W razie uszkodzenia trumien w drodze, niebezpiecznego ze względów sanitarnych, zwłoki po umieszczeniu ich w całkowitem opakowaniu w szczelnej skrzyni powinny być pochowane na najbliższym cmentarzu od miejsca ujawnienia uszkodzenia.

Art. 7. Pozwolenie na przewiezienie zwłok z obcych państw do Polski udzielają odnośne polskie konsulaty, a w braku ich polskie legacje po otrzymaniu zgody władzy odnośnej II instancji.

Art. 8. Udzielenie pozwolenia na przewiezienie zwłok zagranicę może nastąpić tylko po uprzednim złożeniu zezwolenia właściwej władzy zagranicznej na dalszy przewóz zwłok od stacji granicznej.

Art. 9. Celem przewiezienia zwłok już pochowanych władza, wydająca pozwolenie, zarządza ich ekshumację. Ekshumacja ze wskazanego przez osobę zainteresowaną grobu musi się odbyć przy zachowaniu następujących przepisów:

- a) obowiązkowa obecność właściwego lekarza powiatowego;
- b) czynność odbywać się winna w porze chłodnej, o ile można wczesnym rankiem;
- c) uczestniczyć w niej mogą tylko osoby urzędowe i bezpośrednio interesowane;
- d) winny być zastosowane wszelkie potrzebne środki odkażające;
- e) zwłoki winny być wydobyte wraz z trumną, której nie należy otwierać, umieszczone w przygotowanej trumnie metalowej, zalutowanej, wstawione do skrzyni szczelnej z twardego drzewa zabite i opieczętowane;
- f) dół grobowy winien być zasypyany 20 kg. wapna niegaszonego, zrównany z ziemią i nieporuszony w ciągu roku, a piwnica murowana lub katakumba — odkażone formaliną.

Art. 10. Wydobywanie zwłok dozwolone jest tylko z grobów pojedynczych i rodzinnych, a ze zbiorowych jest bezzwzględnie zakazane. Niewykrycie zwłok poszukiwanych w miejscu wskazanym przez osobę zainteresowaną nie daje prawa do poszukiwania ich w innym grobie bez wyjednania ponownego pozwolenia.

Art. 11. Przekroczenie niniejszych przepisów będzie karane w drodze administracyjnej grzywnami do 1000 mk. lub aresztem do 3 miesięcy (w myśl art. 25 ust. o zwalczaniu chorób zakaźnych z 25 lipca 1919 r. Dz. Ust. 67 poz. 402). Kary te wymierza Starosta. Obie kary mogą być stosowane równocześnie, zwłoki zaś będą pochowane na koszt przewożącego na najbliższym cmentarzu od miejsca ujawnienia przekroczenia.

Art. 12. Rozporządzenie niniejsze nie narusza przepisów, wydanych w tym przedmiocie przez Min. Spr. Wojsk. (w dn. 3/IV 19 L. D. S. 2414/19 Dien. Rozkazów Wojsk. № 37 z dn. 3/IV 19 i D. S. 7439 Dz. Roz. Woj. № 95 z dn. 18/I 19 r. № 3788) w stosunku do zwłok osób wojskowych w obrębie obszarów, zajętych przez grupy operujące oraz etapy.

Art. 13. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje z dniem ogłoszenia go w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Minister Zdrowia Publicznego:

w z. *J. Jaworski*
